

Glazbena umjetnost
1. razred gimnazije

Renesansa

Crkvena glazba

Pripremila: Antonia Ivandić, prof.

Misa:

- Misa je **višestavačna vokalna polifona skladba**.
- Izvodi se kao dio katoličkog bogoslužja.
- Misni stavci, ***Kyrie, Glaria, Credo, Sanctus- Benedictus, Agnus Dei***, imaju zadane liturgijske tekstove.
- Niti u jednom razdoblju nije nastalo toliko misa kao u renesansi.
- Zanimljivo je da su skladatelji za teme svojih misa radije posuđivali već postojeće melodije, narodne ili koralne napjeve, te napjeve drugih skladatelja, nego skladali svoje vlastite.

-
- ▶ Zahtjevno umjeće polifone tehnike i samostalnost u vođenju glasova bilo im je daleko važnije od izvornosti glazbenih ideja.
 - ▶ Tekstove posuđenih tema skladatelji su zamjenjivali tekstovima misnih stavaka , a podrijetlo teme moglo se vidjeti u naslovu mise.
 - ▶ Misa koja je koristila koralni napjev nazivala se prema prvim riječima korala, kao npr. „*Ave Maris stella*“, a misa s temom iz narodnog napjeva naziv je dobivala po prvim riječima pjesme, „*L'homme arme* ' ” (Naoružani čovjek).
 - ▶ Svi stavci mise obično su bili skladani u istom modusu.

Missa Papae Marcelli:

- Ova misa je nastajala od 1562. do 1563. godine.
- Skladatelj je **Giovanni Perluigi da Palestrina**.
- Posvećena je papi Marcellu II.
- Skladana je za šesteroglasni zbor a cappella (sopran, alt, dva tenora i dva basa).
Bio je to uobičajeni sastav muškog crkvenog zbora.
- Najviši glas, sopran, pjevali su dječaci ili odrasli muškarci u falsetu.

-
- Prvi stavak mise, *Kyrie*, primjer je Palestrininog klasičnog vokalnog stila koji obilježava savršen sklad glazbenih sastavnica.
 - Polifoni slog temelji se na stalnoj primjeni imitacije.
 - Melodijske linije prilagođene su glasovnim sposobnostima pjevača.
 - Ritamski tijek zaustavlja se tek na kraju svakog ulomka kada se glasovi udružuju u izdržanim akordima.
 - Ulomci počinju jednoglasno i tek postupnim ulaskom glasova postupkom imitacije raste zvučnost i punoća.
 - Glazbeni slog stavka je trodijelan, jer slijedi tri stiha misnog teksta:

*Kyrie eleison,
Christe eleison,
Kyrie eleison.*

Primjer za slušanje:

[G. P. da Palestrina: Missa Papae Marcelli- Kyrie](#)

Motet:

- Renesansni motet je **višeglasna jednostavačna zborska skladba** s crkvenim tekstom na latinskom jeziku.
- Tekst je bio najčešće biblijski i namijenjen je liturgiji.
- Izvodio se u crkvama za vrijeme mise.
- Imao je od tri do šest glasova koji su, za razliku od srednjovjekovnog moteta, imali isti tekst.
- Nizozemski polifoničari u motetu virtuosno primjenjuju imitacijsku tehniku.
- Glazbeni ulomak moteta usko je vezan s tekstom: svaki ulomak teksta bio je obrađen kao nova glazbena cjelina bez ponavljanja.
- U motetu se nerijetko izmjenjuju polifoni i homofoni slog.

➤ Primjer za slušanje:

➤ [Orlando di Lasso: motet "Na babilonskim rijekama,,](#)

➤ Za ovaj četveroglasni motet Lasso je upotrijebio samo tri stiha iz Davidova psalma br. 137.

➤ Svaki stih glazbeno je obradio drugačije da bi bolje istaknuo značenje riječi.

➤ Tekst psalma opisuje osjećaje prognanih Židova u Babilonu.

➤ S nostalgijom se sjećaju svoje domovine koju simbolizira brdo Sinaj.

➤ Tijek melodije možete pratiti u udžbeniku:

Perak Lovričević, Nataša; Ščedrov, Ljiljana. Glazbeni susreti 1. vrste. Zagreb. Profil, 2009. str. 176

➤ Psalam br. 137 poslušajte u izvedbi grupe Boney M

➤ [Boney M; Rivers of Babylon](#)

Predstavnici crkvene glazbe:

Giovanni Perluigi da Palestrina (1525?-1594)

- Bio je talijanski renesansni skladatelj.
- Imao je ogroman utjecaj na razvoj katoličke crkvene glazbe, posebno renesansne polifonije.
- Ostavio je za sobom stotine skladbi, uključujući 104 mise, 68 oratorija, 300 moteta, 72 himna, 140 madrigala te mnogo druge glazbe.
- Glasio je za spasitelja crkvene glazbe tijekom reformi Tridentskoga sabora .
- Bio je iznimno poznat u svoje vrijeme, a poslije smrti slava mu je još više narasla.

Orlando di Lasso (1532?- 1594)

- Posljednji veliki renesansni nizozemski skladatelj.
- Bio je glazbeni ravnatelj kapele Sv. Ivana Lateranskog u Rimu.
- 1566. radi kao pjevač, skladatelj i glazbeni ravnatelj bavorske dvorske kapele u Münchenu, koja pod njegovim vodstvom dolazi do najvišeg procvata.
- Skladao je sve tadašnje vrste vokalne glazbe.
- Sačuvano je 46 misa, oko 750 moteta i dosta svjetovnih skladbi.
- Prijedlog za slušanje:
- [Orlando di Lasso: Eco \(tal. jeka\)](#)

Josquin des Pres (1440?-1521)
(Žoskan de Pre)

- Francuski renesansni skladatelj.
- S njim je nizozemska polifonija dosegla vrhunac.
- Skladao je crkvenu i svjetovnu glazbu.
- Prijedlog za slušanje:
[J. des Pres- Ave Maria](#)